СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 132. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 9. червня, 1926. VOL. XXXIV. No. 132. Jersey City, N. J., Wednesday, June 9. 1926. THREE CENTS

БІЙКА В КОНҐРЕСОВІМ КОМІТЕТІ

ВАШИНҐТОН, 7. червня. — Підчас переслухання, яке веде субкомітет судового комітету палати послів у справі Фредерика Фенинґа, комишенера Дистрикту Колумбії, прийшло межи членами комітету до острої виміни слів, а відтак навіть до бійки. Вживали в ній конґресмени каламарів, фляшок до води, правничих книжок та палиць.

Предсідателеви вдалося по довшім часі втихомирити бійку і він зараз замкнув засідання.

ПОБІДА ПРОТИВНИКА КУЛИДЖА.

ДІ МОЙН, Айова, 8. червня. — При виборах („праймеріс") на становище конґресового сенатора іменоване кандидатом з рамени републиканської партії добув собі Смит Брукгарт, проти котрого виступали завзято всі прихильники теперішнього федерального уряду. Брукгарт дістав 75,000 голосів більше, як його противник Коминс.

НЕБУВАЛИЙ ВИБУХ НА МІСЬКІЙ ВУЛИЦІ.

НЮ ЙОРК, 7. червня. — Коло 4. години сполудня случився на 129. Вулиці недалеко від ріки Гудсону рідкий випадок. З невідомої досі причини підземні рури водопроводові та ґазові вибухли з небувалою силою, розкидуючи на всі сторони куски тротоару, землю й каміння. Куски захопили цілі три блоки довкола та скалічили 11 осіб. Богато людий в околиці думало, що се землетрясення та з переляку вийшло на вулицю.

УРЯД НЕ БУДЕ ЗИЧИТИ ГРОШИЙ.

ВАШИНҐТОН, 7. червня. — Заповідженої недавно позички в сумі 200 міліонів долярів не буде. Уряд не потребує зичити, бо в червни заплачено яко другу квартальну рату о 400 міліонів долярів більше, як уряд сподівався.

ЗАВОРУШЕННЯ ПЕРЕД МІСЬКОЮ РАДОЮ ЧЕРЕЗ ПІДВИСШЕННЄ ПОДАТКІВ.

ПЕРТ АМБОЙ, Ню Джерзі, 7. червня. — На вістку, що міський уряд постановив піднести міські податки, під ратушом („сіті голом") зібралася величезна товпа народа, яка з криком протестувала проти розпорядження ради. Лишень мала частина товпи ввійшла до ратушевої салі, де відбувалося протестаційне віче. Міський уряд вислав 20 полісменів на розігнаннє зібрання.

ПОБИТТЄ УКРАЇНСЬКОГО СВЯЩЕНИКА ВІРНИМИ ЦЕРКВИ.

БОСТОН, Месечузетс, 7. червня. — „Бостон Рекорд" пише: Коли о. Онуфрій Ковальський виходив учора вечером з греко-католицької церкви Св. Серця, положеної на розі вулиць Епелтона та Арлинґтон, на нього напала розярена громадка людий під проводом жінок. о. Ковальського попало каміння, патики й зогнилі овочі, заким він пустився бігти вулицею, щоби сховатися в парохіяльнім домі на вулиці Френсиз.

Погоня стягнула сотки цікавих, наслідком чого поліція мусіла вислати відділ полісменів з поліційної стації на Ле Ґрендже, щоби розігнати ґрізну товпу, що зібралася перед приходством.

ПРИЗНАЮТЬ ПРАВНІСТЬ, АЛЕ НЕ РОЗУМ ПРИКАЗУ.

ВАШИНҐТОН, 7. червня. — Сенатовий комітет, що розсліджував питаннє, чи президент Кулидж мав право видати свій прогибіційний приказ, після котрого прогибіційні федеральні урядники малиби право встановляти своїми помічниками в сій справі повітових, міських та стейтових урядників, признав таки по довгій дискусії, що президент такий приказ видавати мав право.

Коли однак, один член комітету порадив комітетови, щоби комітет признав сей приказ не лишень правним, але й розумним, всі другі члени комітету одноголосно від сього відмовилися.

ТРОЄ ЛЮДИЙ ПОТОНУЛО В АВТОМОБІЛИ.

БЕЛВІЛ, Онтаріо, Канада, 7. червня. — З річного причалу в сьому місті злетів у воду автомобіль, в якому кромі шофера сиділи три особи: 20-літний молодець та дві 18-літні дівчата. Вода була в тому місці 15 стіп глибока. Шофер виратувався, а всі другі потонули.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ УРЯД ВСТАВЛЯЄТЬСЯ ЗА АМЕРИКАЦЕМ, ЗАСУДЖЕНИМ ЗА ДЕЗЕРЦІЮ.

ВАШИНҐТОН, 7. червня. — Американський департамент стейту приказав американському амбасадорови у Франції вставитися у французького уряду за американським горожанином Бенетом Довті, котрий вступив добровільно до Чужинецького Леґіону, що бється проти Сирійців в Азії, та недавно здезертерував, але був пійманий і засуджений на смерть.

СТРАЙК РОБІТНИКІВ ФАБРИКИ ОБУВИ ТРЕВАЄ ДАЛІ.

НЮ ЙОРК, 7. червня. — Збори юнії робітників фабрик обуви, які в числі 7,000 душ вийшли 4 тижні тому на страйк, рішили вести страйк далі, але змінити страйковий комітет. Страйкарі заявилися за більше рішучим проводом.

УЧИТЕЛЬ УЧИТЬ ДІТИЙ ЗНАКАМИ.

МЕКСИКО, 7. червня. — В мексиканськім стейті Мерельос є одна школа, в якій учитель, не розуміючи зовсім мови індіянського племени, примушений учити дітий знаками рук і пальців. В цілім місті є лишень двоє людий, які розуміють еспанську мову, урядову мову Мексику.

ДЕСЯТЬЛІТНІ РОКОВИНИ СМЕРТИ ІВАНА ФРАНКА ПРИЗНАЧЕНІ НА ПОШИРЕННЯ КУЛЬТУ ФРАНКА СЕРЕД АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Тому в часі від 28. мая до кінця вересня повинні відбутися в кождій українській місцевости виклади, збори, концерти чи вистави, присвячені памяти Франка.

В кождій місцевости повинна бути переведена рівнож збірка на памятник Франка.

Хай не бракне між нами нікого, хто не зложив би жертви на памятник для Того, що нам а не собі добував кращу долю, що бажав для скованих волі, для нещасних долі і рівної правди для всіх.

Всі жертви на памятник Франка належить слати до:

OBYEDNANYE, P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

ДОПОМОГА ГОЛОДНИМ РОБІТНИКАМ ТА СЕЛЯНАМ ГАЛИЧИНИ.

Полтавський „Союзкустар" вирішив вислати голодним робітникам та селянам Галичини 100 пудів жита. Збір пожертв по окрузі провадять кустарно промислові артілі та товариства.

НОВІ МУЗИЧНІ ВИДАННЯ.

Київська філія книгоспілки випустила дитячу оперу Стеценка „Лисичка, котик і півник". Незабаром мають вийти з друку хорові твори композитора П. Козицького на слова П. Тичини: „Плач Ярославни" та „Дивний фльот".

СУРОҐАТ ГОРІВКИ.

В Норвеґії обходять заборону алькоголю всяким способом: пачкованням, тайним паленням горівки а найбільше виробом страви „серпе". Серпе — це такий корм, який приправляють з цукру, квасниць і води. По кількох днях та страва стинається, з неї робляться крупи, але від тої „каші" по кількох днях квашення — крутиться голова. Власти тут безсильні, бо закон заказує вживати алькоголічних „напитків", але не „каші".

ПЕЧЕРСЬКА ЛАВРА МУЗЕЄМ.

Українська Академія Наук робить заходи, для того, щоби цілу Печерську Лавру перетворити в музейне містечко. Цей новий музей обняв би не тільки всі будинки, але й усю територію, що належить до Печерської Лаври.

ІСТОРИЧНА ЗНАХІДКА В УЖГОРОДІ.

При земних роботах відкрили в Ужгороді мури старої твердині, на три метри глибоко. Найшли там також залізні предмети для прикраси і людські кістяки.

ВИРОДОК.

Йосиф Курилас в селі Містки, львівського повіту, перейшов з намови нареченої на латинський обряд. Стрінувшися з польським ксьондзом в костелі, до котрого завела його наречена, він почув таке: „До цього часу, чоловіче, був ти поганином". Батька, що робив йому докори за зраду своєї віри і народу, покалічив сокирою. За те поманджав до тюрми. Курилас має трох братів священиками.

НА УКРАЇНІ 250 НЕДІЯЛЬНИХ ФАБРИК.

Під управою районних виконавчих комітетів находиться на Україні 250 неурухомлених і сильно понищених підприємств. Рада народнього господарства України рішила урухомити в біжучому році за всяку ціну 110 дрібних підприємств, головним чином млинів і цеголень.

НОВИЙ ВЕЛИКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЬМ.

Всеукраїнське фото-кіно управління (ВУХКУ) задумує утворити фільм „Вся Україна". Фільм цей мавби обняти ґеоґрафічно-фізичну частину України з поділом на райони, відповідно економічним властивостям. Далі фільм відбивби матеріяли багацтва України, її сучасний економічний стан, динаміку економіки й перспективи на майбутнє, культурний стан країни і соціяльно-побутову сторону життя. Таким робом булаби змога розгорнути на екрані сотні галузів, передати тисячі фактів і деталів: краєвиди, море і степ, робітничі райони і хутори, сільське господарство з тракторами, а подекуди з волами, і металюрґічні заводи з домнами й мартеновськими печами, плянтації буряків і штреки забою, де добувають чорне золото, сільські школи й музеї, художні вироби, етноґрафію, памятки революційних подій і т. д. і т. д.

ЗАСІДАННЯ ІСТОРИЧНИХ УСТАНОВ УАН ПРИСВЯЧЕНЕ ПАМЯТИ М. ДРАГОМАНОВА.

28-го березня в салі Всенародньої бібліотеки відбулося спільне засідання історичних установ УАН присвячене М. Драгоманову. Акад. Грушевський висвітлив науково-громадський і революційний характер діяльности Драгоманова за кордоном у звязку з тодішнім революційним рухом України й Росії.

І. Житецький подав у своїй доповіді про „Останний виїзд М. Драгоманова за кордон".

Проф. Гермайзе окреслив діяльність Драгоманова як етноґрафа й фолькльориста і зупинився на його працях в галузі історичної критики, підкресливши наближення його до марксизму в аналізі історичних процесів.

ПРОЄКТ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ.

Цими днями в Харкові закінчив свою роботу 3-ій пленум Держкомісії по усталенню українського правопису. Пленум ухвалив в остаточному вигляді проєкт українського правопису і доручив проф. Сенявському зредаґувати його текст на основі первісного проєкту і внесених на пленумі поправок. Проєкт буде незабаром видруковано окремою книжкою. Буде також відкрито дискусійний листок для широких кол населення, де буде обговорюватися всі суперечні питання проєкту.

ДО ЧОГО НЕ ВЖИВАЮТЬ НАШИХ ЛЮДЕЙ.

В Кукизові, львівського повіту, збирає який „добродій" Тома Гарасимович підписи за поворотом Пілсудского на президента держави. І хоч воно один пес для українського селянина, хто там сидить на варшавському престолі, то всетаки знайшлися селяне, що давали свої підписи. А на що вони ще не будуть їх давати?

ВОЄННИЙ СТАН В ГАЛИЧИНІ

ДАНЦІҐ, 7. червня. — По всіх більших містах Галичини проголошено стан облоги. По вулицях як день так ніч патролює військо.

Військові залоги скріплено новими відділами, які стягнено з корінної Польщі.

АРЕШТИ ВІДБУВАЮТЬСЯ ДАЛІ.

БЕРЛІН, 7. червня. — Подають з Варшави, що в Галичині виарештовують масово Українців та саджають їх без всякого переслухання до вязниць.

Тюрми переповнені політичними вязнями.

ГІНДЕНБУРҐ ПРОТИ КОНФІСКАТИ ЦІСАРСЬКИХ ДІБР.

БЕРЛІН, 7. червня. — В одній з берлінських часописей оголошено приватний лист президента Гінденбурґа, в якім він заявляє, що як президент не стоїть по ніякій стороні в боротьбі за конфіскатою дібр бувшого кайзера і його родини. Як приватна людина одначе уважає вивласнення великим ударом для традиції і пошанівку закона, який признає ненарушимість приватної власности. Референдум над тою справою є більше політичною як моральною і законною справою. Воно може знищити фундамент культурного, індустрійного і національного життя.

Гінденбурґ заявляє при кінці листа, що він певен, що німецький нарід, який має 20. червня над тою справою голосувати, не зробить нічого такого, що було би противним законам і справедливости.

Та публікація викликала велику сензацію а заразом і обурення з боку соціялістів і комуністів.

На разі не знати, чи Гінденбурґ того листа писав, бо його під той час нема в Берліні. Всі ждуть, що він скаже на те, як поверне. Инші припускають, що він нарочно виїхав, бо знав про публікацію.

ТУРКИ ПРИНИМАЮТЬ МОЗУЛЬСЬКИЙ ДОГОВІР.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 7. червня. — Турецький парлямент в Анґорі дебатував через пять годин над мозульським договором і нарешті під впливом народної партії серед великої опозиції той договір приняв.

Це одначе не зміняє того, що загальний сентимент є проти договору. Непринятте договору означало би одначе війну з Анґлією, а до неї Туреччина не приготована.

ЗЛИЙ ДЕНЬ ДЛЯ ЛІҐИ.

ЖЕНЕВА, 7. червня. — Рада Ліґи Націй зійшлася на 40. сесію. Перший день не приніс нічого доброго, бо в нарадах не взяли участи Бразилія і Еспанія. Бразилійський амбасадор написав, що він хорий, а еспанський виїхав до Мадриду та вислав на свого заступника молодого хлопця, що щойно вступив до дипльоматичної служби. Це є свого рода удар для таких старих і поважних державних мужів як Чемберлейн, або Бріян.

Еспанія і Бразилія далі домагаються сталих місць в Раді. Німеччина обстоює при тім, що тільки вона одна повинна дістати стале місце. Більшість членів Ради є за Німеччиною.

Як Бразилія і Еспанія відступлять від своїх домагань або не зрезиґнують, то буде треба їх з Ліґи викинути. Иншого виходу нема.

Наради Ради відбувалися при замкнених дверах, себто тайно. На засіданню вирівнувано ще ті ріжниці, що заходять між Францією і Анґлією що до розорушення.

ЖИДИ ДОМАГАЮТЬСЯ БІЛЬШЕ ЗЕМЛІ В ПАЛЕСТИНІ.

ЖЕНЕВА, 7. червня. — Др. Вайцман, президент світової сіоністичної орґанізації вислав до ґенерального секретаря Ліґи Націй письмо, в якім домагається приділення більшої території на дальшу жидівську кольонізацію в Палестині.

БОЙКОТУЮТЬ ПРОФЕСОРА-СОЦІЯЛІСТА.

ГАНОВЕР, Німеччина, 7. червня. — 1.200 студентів з університету в Ганover вийшло на страйк тому, що влада прогнала 10 студентів за те, що вони демонстрували разом з другими проти професора історії і літератури Лессінґа, який є явним соціялістом і аґітував проти того, щоби Гінденбурґа вибрати президентом.

Лессінґ викладає спокійно далі, але кромі його жінки ніхто на виклади не ходить. Студенти з других високих шкіл взивають своїх гановерських товаришів, щоби видержали на своїм становищі, а вони піднімуть симпатичний страйк.

В СИРІЇ НЕМА СПОКОЮ.

БЕЙРУТ, 7. червня. — Мимо частинних французьких побід спокою нема. Друзи піднімаються то тут то там. Кромі того турбують Французів нереґулярні банди.

Щоби спацифікувати край, треба по думці військових і цивільних знавців додаткових двох дивізій в сумі 20.000 армії.

ЛЮДЕНДОРФ РОЗХОДИТЬСЯ З ЖІНКОЮ.

БЕРЛІН, 7. червня. — Жінка бувшого ґенералквартирмайстра Людендорфа подала о розвід.

Каже, що Людендорф дбає про всі справи, військові і політичні, тільки домом не займається.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПІДДАЮТЬСЯ ПОБІДЖЕНИМ

Московські кореспонденти американських газет доносять, що в Росії тепер іде незвичайно глибоко сягаюча суспільна переміна. Має вона, після сих кореспондентів, сягати навіть глибше, як ославлена нова економічна політика з 1921. року.

Торкається ся переміна передовсім селянства, та його відношення до міського населення. Як відомо, хоча большевицька революція йшла під кличем селянсько-робітничого правління, селяни вийшли на своїй спілці з робітниками, як в відомій казці лис на спілці з львом. Хоча большевицький уряд голосив селянам, що завдяки большевикам вони дістали панську землю, — опозиція в большевицькій партії нині вже отверто признаеться, що се була свідома брехня, бо селяни забрали панам землю ще до большевицької революції, — мимо сього вони на кождім кроці показували, що властиво міський пролетаріят є їх улюбленим сином. Большевицька конституція зазначує, що треба 5 селян, щоби мали тільки впливу, що 1 міський робітник. На селян зложено весь тягар податків, тягар просто невиносимий. Селяни мали платити податки натурою. Комуністична господарка відбивалася найстрашнійше на положенню селян. Селяни платили за вироби державних большевицьких фабрик в трое й четверо стільки, що вони платили за подібні вироби до війни, а за продукти сільської господарки не діставали навіть тільки, кілько вони діставали перед війною.

Наслідки такого впорядковання господарських та промислових відносин були тяжкі. Вони відбилися тяжко на селянстві: селянська продукція зменчилася, і наслідком сього богато селян зійшло на жебраків, богато погинуло з голоду та хоріб. Та відбилася ся господарка тяжко й на самому міському пролетаріяті, який топився чисельно, поки в містах не лишилася сама большевицька урядова бюрократія. Страшна небезпека заглянула через се в вічі большевицьких провідників. Вони побачили, що нові ряди комуністичної партії будуть приходити лишень з родин комуністичних урядників. Вони доглянули, що така бюрократія, як всяка родова бюрократія, скоро занедужае всіми недугами родової бюрократії, і скорше чи пізнійше доведе до упадку уряду. Навіть у сьому напрямку большевицькі порядки заводили непорядки, які мусіли зробити зі себе невдоволеннє та революцію. Що селянське невдоволеннє прибирало часто грізні розміри, сього тверезійші большевики не перечили. На їх думку справа стала наконець так грізна, що вони стали добиватися радикальної заради.

Власне тепер має в Росії вестися жива акція за направою сього лиха. На всі боки йде підлизуваннє до селян. Большевицькі лідери, з питомою московською пересадою, тепер бються явно в груди за всі гріхи большевицького уряду супроти селян та обіцюють поправу. На доказ поправи показують на свої заходи втихомирити розбурханих селян та добути собі їх довіря. Щоби се осягнути, уряд думає наперед зменчити штаби большевицької бюрократії, далі наперти на міських робітників, щоби вони працювали краще й виробляли добра більше й дешевше, а наконець постаратися о поправу товару, вироблюваного в державних фабриках і заводах. Сими способами уряд сподіеться погладити селян, перепросити їх за всі їх терпіння та переконати їх, що на будуче все буде краще.

Який наслідок будуть мати сі нові заходи, покаже будучність. Нині покищо сказати можна те, що сей натиск відразу налягае тягаром на большевицьку бюрократію та міський пролетаріят. Що вони, взявши їх за людий, з того не будуть удоволені, се відай певна річ. Не будуть удоволені бюрократи, коли з них богато опиниться без джабу. Не будтуь удоволені робітники, як на них станутъ большевицькі наставники, полісмени, шпиги й війско натискати, щоби вони більше й тяжче працювали. Через те дуже легко може случитися таке, що через сі заходи коло приєднання селян большевицький уряд утратить богато симпатій серед своїх найвірнійших прихильників по містах, і за якийсь час большевицькі провідники будуть горлати так само завзято за новою кампанією за приєднуваннем робітників, як нині вони горлають за приєднюваннем селян. Цілий образ большевицьких заходів представляє сей уряд в положенню коршмаря в сміховинці Руданського, котрому козак закинув затички від вина, та котрий пробував заткати їх пальцями.

Як покінчиться ся біганина большевиків за ласкою села то за ласкою міста, цині говорити зайве. Нині вона показує лишень на одно: на скрутне положення большевицького уряду, на його нутрішну слабість. Так певно й зрозуміють сі заходи селяни.

ПАСЕЙСЬКИЙ СТРАЙК ІДЕ ДАЛІ

Страйк ткальняних робітників у Пасейку й околиці вже перейшов, видно, сей період, коли то кождий день приносив якусь сеназаційну вістку: могучі демонстраціі страйкарів, тисячні пикети, битком набиті страйкарські збори, бійки поліції з демонстрантами й пикетами, напади поліції на газетярських репортерів та фотографів, і тим подібне. Страйк уже перейшов всі такі події, і нині, хоч вони й деколи случаються, про них мало пишуть.

Та зі сього ще не виходить, що страйку немає. Страйк тревае далі. Боси фабрик, як три місяці тому заявилися, що не попустять ні пяди землі своїм робітникам, так і досі стоять на сьому становищи. Вони вже вичерпали всяку брехню й всяке насильство, підорвали до себе віру всякого чесного чоловіка, підкосили свій бизнес, але вперто не подаються, готові боротися до сумного кінця.

Боротьба йде далі, і робітники, зорганізовані й незорганізовані, мусять страйкарам помогти.

КАМІНЬ МУДРОСТИ.

(Пише **Зиновій Породко**, студент віденського університету).

Золото — се гріш, а гріш як сьогодня так і давно володів світом. Тому і не диво, що від непамятних часів люде розбивалися за сим лискучим металем.

Араби, які переняли від старих Єгиптян богато всіляких відомостей, а передовсім науку хемії, називаючи її альхеміею, (від арабського слова хемі = „чорний препарат", в якому добачували початок і кінець всіх перемін) — були першими, що почали ломити собі голову над способом віднайти „камінь мудрости", щоб при його помочи перетворювати крицю, нешляхотні металі як також і мідь — в золото.

Відтак після згноблення і прогнання Арабів перенеслися їхні науки через Еспанію до Европи. От тоді-то й стала альхемія сею непривітною наукою чародіїв, серед яких укривалося і чимало дурисвітів — хоч з другої сторони були між ними також визначні й талановиті люде, як Альбертус Магнус, Роґер Бако, Раймундус Люллюс і ин. Всі вони, наче затуманені сим діявольським полиском золота, шукали за квінтессенцією, за „камінем мудрости", а їх ясний погляд, під впливом релігійно-містичних понять затьмився до сеї степени, що вони буяючи в сьому фантастичному світі вірили в можливість відкрити якийсь напій із золота (aurum potabile), при помочи якого можна би лічити всілякі недуги, відмолоджувати людей на старість та продовжувати їм життя.

Але дарма. Ні одному альхемістови не повелося навіть впасти на слід тієї можливости, щоби можна було перетворити якийсь другий металь в золото. Тут і нічо дивного. Вониж ішли властивою дорогою, якою ялося іти научним дослідам: не доставало їм сил педантних та глибокоідучих метод слідження, якими послугується нинішня хемія.

Вона доперва була покликана до розвязання того ґордійського узла, над яким мучилися безуспішно цілі сотки поколінь.

Справжньою сензацією був виклад проф. Міте, який минувшого літа предложив перед всім культурним світом добутки своеі праці в тому напрямі — а саме переміну живого срібла в золото. Той сам дослідник, за яким вже є цілий ряд других оригінальних праць, як пр. штучне витворювання дорогих каменів: як рубін, сафір, корунд в кращій формі, як їх робить навіть сама природа — найшов сей „камінь мудрости".

А дійшов він до сього ось в який спосіб:

Як може звісно, уживається в медицині в ціли заступлення ділання лучів гірського сонця т. зв. ультравіолетних лучів. Сі лучі дістається при помочі т. зв. кварцової ртутної лямпи. Є се кварцова рура, заосмотрена двома плятиновими дротами, покритими живим сріблом, — з якої випомпувано воздух. Електрична струя, переходячи через оті дроти, викликує світляну дугу, незвичайно богату в згадані благодатні лучі.

Через часте перериваннє електричної струї, себто через часту зміну електричної дуги (напруження), вдалося якраз проф. Міте перемінити живе срібло в золото. Тут треба замітити, що вперед належить живе срібло бездоганно вичистити від домішок других металів, які впливають на некорисний вислід сеї операції, а що можна осягнути при помочи дестиляції ртути в апараті, з якого випомпувано воздух.

Одначе в згаданий спосіб вдалося покищо добути тільки незначну скількість золота.

Всеж таки се епохально-історичне відкриття, потверджене також і другими поважними фаховцями, яким також як визначному проф. Габерови і др. Матія, вдалося в сей спосіб дістати золото, являеться фактом першорядної наукової ваги.

А що тут не маеться до діла з якимось окремим ляборатарійним ексериментом, але що се відкриття може бути далекойдучим в своїх переворотних наслідках, свідчить також подія, що недавно вдалося зовсім независимо від проф. Міте також японському славному хемікови проф. Наґаока дістати золото із живого срібла, другою дорогою.

Сей учений вже давнійше припускав можливість розкладу живого срібла та добачував в ньому „камінь мудрости", даючи сьому вислів в творі „Природа".

Так отже тепер завдяки згаданому відкриттю перейшов сей „камінь мудрости" із царини фантазії в дійсність, що являеться новим триюмфом модерної досвідної хемії.

ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

Виїмки з приватного листа.

Один з молодих наших громадян доставив редакції „Діла" цікавого листа свого товариша з України. Користаючи з того, „Діло" наводить деякі виїмки з цього листа.

„Моя „карієра" — пише автор листа — розвивалася досить карколомно. Я пішов по дорозі кооперації і практично здобув досить солідний (6-тилітний) етаж, набув технічну підготівку (бухгальтерія, товарознавство, кооперативна практика) — і що найважнійше, здобув навіть солідне громадське положення керманича кооперативної установи округжного розміру. Це було в 1922—23 р. В 1923 р. сталась маленька катастрофа. Через особисті незгоди і формальні доноси — під зогрозою політичної „неблагонадьожности" — я мусів добровільно покинути виборну посаду, щоби не довести до того, що мене десь „припруть". Взагалі 1923 рік — переломовий не тільки в мому житті, але й в житті всього громадсько-державного будівництва на Україні. Це був час психольоґічного загострення і нервових настроїв. Після того й по нинішний день горизонт випогоджується, відносини стають нормальними, встановлюється правопорядок, словом: мирне будівництво, якщо висловитись ґазетним терміном. Під першим вражінням своеі „димісії" я рішив перестроїти своє життя так, щоби стати цілком незалежним робітником і ніде не „служити". Від грудня 1923 р. до травня 1925 р. я дійсно ніде не служив і жив не найгірше. Та в тому часі я не дармував, а зорґанізував разом з двома инщими товаришами „мистецьку майстерню", що здобула була на всі мистецькі роботи монополь і добру репутацію. (Слід заввахити, що автор листа добре малює. В Галичині скінчив він українську ґімназію перед війною, а попавши з УГА на Україну, там і залишився по нинішний день).

„Таким чином я став спеціялістом графічного мистецтва. В мені дозріло бажання стати кваліфікованим майстром ширшого масштабу і я задумався над тим, щоби переїхати в Київ і там спеціялізуватися. На жаль, я не вспів назбирати потрібних средств на те, щоби виїхати до Києва. Тому повернув я до кооперативної праці. Можливо, що призбиравши дещо засобів, я таки досягну мети і переселюся в Київ.

„Тепер працюю в Спілці Споживчих Товариств на становищі інструктора, ревізора або інспектора і маю під своїм доглядом цілий один районний участок. Моя платня виносить 130 карбованців або 70 долярів, якщо обміняти карбованці на доляри. Є надія, що ця платня зросте до 150 карб. З того можна зробити висновок, як оплачується в нас праця „вище-середнього" робітника. Для докладнішої ілюстрації скажу, який еквівалент тих грошей у переміні на фабрикати або продукти споживання. Фунт білого хліба 7 коп., або 17 коп. кільоґрам, 1 метер перкалю 45 коп., 1 кґ. цукру 60—65 коп.; фунт хрому (боксу) 85 коп. — 1 карб., одна підошва 1 карб. 20 коп., приличне мужеське вбрання 35—50 карб., дамський шевйотовий костюм 15—20 карб. і т. д. Взагалі треба сказати, що життя стає „довоєнним". Одначе є в нас і посади які далеко не так оплачуються — в більшости це канцелярський, малокваліфікований труд, або посади по „бідних" установах, котрим їхній буджет не дозволяє розщедруватись. Але й там з року на рік — з місяця на місяць буджет росте і платня підноситься.

„Разом з тим у нас справжне національне відродження, розуміється в дусі соціялістичних ідей. Від усіх співробітників державних, кооперативних, професійних і громадських установ вимагається знання української мови в письмі і слові. Видвигається і помножується український партійний елемент. Навіть вивіски перекрасили на український текст. Видається маса української шкільної і мистецької літератури, багато журналів і ґазет. Ясно, що в тім русі український елемент не дорівнав ще русскому, та це упослідження традиційне. Одначе тепер є всі дані на те, що українська національна культура розвинеться вповні та поконає російські традиційні впливи. Не кажучи вже про народню школу, яка в цілости українізована, наше доспіваюче покоління не буде таким потульним, як його батьки. Тепер старанно виробляється науковими, авторітетними установами і комісіями українська термінольоґія для всяких галузок техніки, стислих наук, права і т. д. Всі ці заходи надто поважні, щоби можна було признати їх тільки „біжучими", а не „фундаментальними".

Автор листа висказує далі свій особистий погляд про тих, що бажають виїздити на Україну. Він каже, що туди можуть їхати в надії на заняття тільки ті, що мають якесь практичне знання. Формулує він це так: „Краще бути шофером ніж професором грецької мови, бо праця першого потрібна і корисна, а другий це реліквія, анахронізм. Тутешна практичність навіть у добуванні освіти цілком не притуплює мистецької ініціятиви".

ВЕЛИКА БОЛЯЧКА.

Дня 8. травня ц. р. відогралась в касарни 6. полку кінних стрільців в Жовкві крівава драма.

Полковник Обедзіньскі, відбуваючи перегляд касарні, зайшов до стайні, де не все найшов в порядку. Коли за те зганив сержанта Кіселевского, цей стрілив до нього два рази з револьверу. Раненний полковник, перебігши кілька кроків, упав при брамі та скоро помер. Та сержант, розправившися з полковником, побіг з револьвером в руках до инщої стайні, де застрілив сержанта Ґадомского, вважаючи його своїм ворогом, який весь час мав робити на нього доноси. Опісля вибіг на подвіря і стрілив собі в голову. Тяжко раненого перевезли його до львівського шпиталю.

Не входячи в безпосередню причину страшного вчинку сержанта Кіселевского, не можна подію цю трактувати як відокремлену, як саму для себе, лише як один з різких обявів загального патальоґічного стану польскої суспільности. Безперечно, що довголітна війна спричинила загальне пониження людської моралі та обезцінення життя людини. Та все таки це, що діеться нині в Польщі, не має собі рівного в ніякій культурній державі.

Польська суспільність, яка живе здебільша самим чуттям, ніяк не хоче критично застановитись над цею повінью ріжних вбивств та самогубств, а головно найти властиві, глибші причини цього стану та старатись їх як найскорше усунути.

В суспільному життю панують певні, незмінимі закони, які ділають все і всюди. І всяке їх непошановання мусить з часом виказати всі свої відемні сторони. Польська суспільність та польскі уряди мали все два мірила в оцінці своїх та чужих, дві відмінні моралі у відношенню до одних та других. А вже найбільше болючим є пристрасне, хоробливе відношення до життя людини. Примусове відобрання життя людині, беа огляду на його причину, все і всюди вважається як найбільше конечне лихо людскости, яке ніколи не повинно діятися з легким серцем.

Та, на жаль, ще недавно були ми свідками цего, як польське громадянство реґоталось на вид крови розстрілюваних в мурах суду. А таких присудів на кару смерти вже давнійше було кілька соток від повстання польської держави. А скільки жертв впало ізза надто легкодушного ужиття оружа державними орґанами. А ніщо не ділає так заразливо, як пролив людської крови. Він збуджує в людині ті укриті інстинкти, які опановують її вповні та роблять її своїм невільником.

І тут можна навести цілий ряд пристрасної, хоробливої кровожадности, яка так різко проявилась в убійстві през. Нарутовича, а в останньому часі Ліндого.

Під цим кутом треба дивитися і на вчинок „меншого чоловіка", сержанта Кісєлевского.

(„Новий Час").

ҐЕНІЯЛЬНІ ДІТИ.

Один париський місячник подає цікаві подробиці про ґеніяльні діти. Як то є, що трапляються діти, які талантом перевисшають старих людей, а також і в пізнійшому віці відзначаються ґеніяльністю, досі науково не зовсім доказано й вияснено. Деякі основуючися на примірах Ґетого й Шопенгавера, доказують, що мужчини, котрі на старші літа женяться з молодшими від себе жінками, бувають часто батьками ґеніїв. Але не все так буває: прим. батько Мозарта був старший 36 літ від свого сина, а Бахів батько мав 25 літ, коли народився його ґеніяльний син.

Вчасний розвиток появляеться дуже часто до музичних ґеніїв. Мозарт компонував уже в пятому році життя, а як 6-літній хлопець давав концерти. Гендель був уже на пятому році композитором, на 13. році скомпонував службу божу, в 17. дві опери. В 19-му році життя був музичним директором у Гамбурзі. Бетовен був на 13. році двірським органістом і в такім молодім віці скомпонував три сонати. Їх не влучив до збірних своїх творів. Йосиф Гайден на 13. році з успіхом працював як композитор. Карло Марія Вебер на 14. році діждався виставлення своеі першої опери. Маєрбер як і Моцарт на 5-му році знаменито грав на фортепяні. Шопен, Франц Ліст, Мендельсон-Бартольді, вже як 9-літні хлопці пописувалися публично. Рубінштайн як 11-літний хлопець відбував турне артистичне, Сент-Саенс як півтретялітня дитина учився гри на клявікорді, як 5-літній хлопчик компонував, в 11-му році життя виступив публично. Офенбах мав 12 літ, як у перше виступив як віртуоз гри на фортепяні.

Також ґенії поезії виявляють досить вчасно талант. Данте вже на 9-му році писав сонети, Торквато Таса на 3. р. життя почав учитися граматику, а на 10-му писав поезії. Ґете як **10-літний хлопчик написав оповідання на 7 мовах**, Віланд на 7-му році говорив латинською мовою, а на 10-му р. життя оголосив свою поему „Найдосконалыший світ", Коцебу як 7-літний хлопець писав театральні песи а на 18-му була виставлена його перша песа. Льопе де Вега (еспанський поет, що написав **більше як дві тисячі пес)** на 12-му році працював уже поважно на поетичній ниві. Кальдерон (драматург) на 13-му року життя, фільософ Лямене на 16-му році написав „Парольс д'ен кроян". Англійський поет Поп, як мав 12 літ, написав оду, а Тома Мур як 13-літній хлопець переклав Анакреона. Віктор Ґіґо почав літературно працювати як 15-літний хлопець.

І малярство має також молодих представників. Вернет уже як 5-літній хлопець дуже гарно рисував, а в 19. р. життя був уже славним мистцем. Також Рафаель уже на 16. році дійшов майже до найвисшої слави.

І між ученими, винахідниками, фільософами бувають передчасно розвинені. То тим цікавійше, бож люде тої катеґорії мусять присвоїти собі цілу масу трудного знання. Математик Ляґранж на 17. році життя був уже професором в артилерійській школі в родиннім місті Турині. До вчасних ґеніїв належали: славний німецький математик Ґавс, Ґалілей, котрий в 19-му році життя почав правила маятникового руху, а прийшов на цю думку, приглядаючись рухам лямпи в катедрі в Пізі. Перкін на 19. році життя винайшов анілінову краску, а Паскаль і Ляпляс були славні своїми науковими працями вже як 20-літні молодці. Марконі, винахідник радія, ледви дійшов до повнолітности, як уже виступив зі своїм відкриттям. Вольтер, Авг. Комте вже в 13. році життя були бистрими мислителями, Фр. Бекон на 16. році життя виголосив промову про Арістотеля. В 1621. році народилась у місці Любеці дитина, що на 9. місяці могла вже говорити; як мала рік, знала вже знаменито біблію. Як мало півчверта року, знало вже богато з ґеоґрафії, вчилося латинської мови, знало французьку мову, ґенеальоґію кількох европейських володарів. Дитина була слабовита й померла на 4-му році життя.

РОЗВИТОК ПОРЦЕЛЯНОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТИ НА УКРАЇНІ.

Особлива нарада в справі відновлення основного капіталу затвердила остаточно плян порцелян-скляного виробництва. Біжучого року трест випускає продукцію в довоєнних карб. на 7.777 т. карб. а в кінці пятиріччя випуск продукції збільшиться приблизно в чотири рази і досягне 27.204 тис. карб. Всього в кінці пятиріччя працюватиме 16 підприємств, із них два зовсім нові. Майбутнього року трест гадає почати будову скляного заводу в Київі з виробництвом 70 тис. тон скла на рік. Буде також збудовано форфоровий завод з випуском продукції біля 90 тис. тон.

Плян передбачає змінити зовсім процес виробництва переходячи від кустарного способу на цілковиту механізацію.

На капітальні робови і збудування нових заводів буде витрачено понад 14.5 міл. карб.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

БРУКЛИН, Н. Й.

Музичний попис.

Вичитав я в „Свободі", що дня 23. мая відбудеться концерт музичної школи нашого земляка А. Гуньки. А що я люблю музику, то пішов послухати. І не жалую того, бо концерт випав прекрасно, і полишив самі гарні враження.

Між його учениками є богато Українців, але рівнож богато й чужинців ріжних народностей.

На концерті були майже самі Американці.

П. Гунька грав на піяні в супроводі оркестри і виявив себе в першій мірі добрим артистом. Його ученики й учениці вивязалися з своїх завдань як найкраще, а публика нагородила їх гучними оплесками.

А як тяжкі музичні твори відграли, пізнати по тім, що одна слевка відограла Ліста угорську рапсодію.

Я не хочу подавати рецензії, а тільки зазначу, що ми можемо тішитися, що маємо так доброго учителя Українця, який хоч живе по більшій части з Американцями держиться свого і є добрим сином свого народа. Українці повинні на се памятати і давати своїх дітей на науку до того, що є добрим Українцем а заразом і добрим кваліфікованим учителем.

Гість.

ЧЕХІЗАЦІЙНІ ЗАТІЇ НА ЗАКАРПАТТІ.

За прикладом Мадярів і Поляків.

Прикро й болюче робиться на душі, як читаєш у поважних столичних чеських газетах захвалювання насильств чеської влади над українським народом на Закарпатській Україні. Чеський нарід знає, чим була його власна неволя, що значили для Чехів побілогорські часи, вміє цінити свободу свою й инших і тому дивно, що дозволяє ломити душу українського народу у Закарпатті своїм урядовцям, які користаючи з його незорганізованности й невідпорности, ломлять приречення, зобовязання і закони, припечатані Масариком, Бенешом, Тузаром, Чеськими Народніми Зборами, парляментом і цілим чеським народом. Про відсутність души у чеських урядовців та всяких партійних емісарів на Закарпатті є пребагато назбираних фактів, з яких нині видвигнемо лиш один.

Дуже поважний, тактовний і впливовий чеський дневник „Лідове Новіни" помістив 20. квітня ц. р. під заголовком: „Нові завдання на Підкарпатті" статтю з Ужгороду, яка так і тхне жадобою насильств над українським народом Закарпаття. Автор говорить про розвязку язикового питання і дає короткий огляд теперішних помилок чеської влади, що виплили ізза незнання обставин та непідготованости українського народу і його провідників, а відтак жаліє, що Чехи дали себе втягнути у ряд язикових спорів місцевої інтелігенції, бо треба було там завести зразу на місце мадярської, чеську мову, а не аж тепер. Таке своє становище автор піддержує тим, що ось то „домашні закарпатські громадяне не лиш українські, але й жидівські та мадярські без ніякого напору зачали в практичнім життї самовільно мостити дорогу чещині і цим відкрили Чехам поміст до зближення з цею дезорганізованою славянською галузею". А дальше: „язиковий розпорядок, яким введено в життя в підкарпатських урядах державну мову за виїмком деяких академічних проявів протесту цілком спокійно. Тим же хочемо насильно зчехізувати Підкарпаття, а лиш зискати для чеської справи. Все инше прийде само".

В статті подається ще чеським урядовцям вказівки для успішнішої чехізації і як її треба прикривати плащиками: хліб, школа, господарський, соціяльний і культурний розвій, а дальше даються ще всякі поучення, як урядовці не мають, а як мають по цій лінії поступати.

Ми не згадуємо тут про брехливих, некультурних маленьких газетних песиків, як „Подкарпатске Гласи" чи инші, бо й ніякого з ними полемізувати ізза їх дітвацьких напастей. А щоби столичні часописи, як ось і поважні „Лідове Новіни" заражувалися такою захланною жадобою насильства над нашим народом і цим бацилем заражували увесь чеський свободолюбний нарід та пхали в цю грязь власну владу, — до цього годі звикнути тому, хто знає чеський нарід. Насилувати й топтати природні права обезсиленого неволею народу, відбирати йому його власну мову — це ніяке епохальне відкриття, це ніякий лицарський крок для добра чеського народу, хіба що і в Чехів запанувала вже засада, що для сильніших не істнують законні умови зі слабшими, так, як це було у Мадярів чи Німців, як є у Поляків.

Ці умови є писані в чеських законах і їх проголошено світові. Ми пригадаємо хочби Масарикові слова сказані ним до Жатковича в Філядельфії 25. Х. 1918, що закарпатські Українці „будуть становити в межах Ч. С. Р. повну автономну державу (стейт)" та „що границі визначиться так, що Українці (сказано: Русини) будуть вдоволені". Ми пригадаємо, що Словацька Народня Рада заявила письменно дня 30. XI. 1918 року таке: „Ми не обіцюємо вам, Русинам, але вже й визначуємо вашу повну автономію в справах церковних, шкільних і внутрішних". Те саме запевняв Бенеш і Крамарж у Парижі перед вирішенням долі Закарпаття і вона автономія не сходила з уст ні одного відповідального чеського політика. Бенеш та Масарик нераз повторювали заяву, що цей край бере Чехословаччина тільки в депозит, хоча ніхто такої заяви не вимагав. Чейже не забули ще нинішні чеські державні керманичі, що навіть Мадяри видали (не звонку в це, чи то було щире, чи ні) закон з 21. грудня 1918 ч. 10, яким визнано повну самоуправу цеї території, яку й названо „Руська Країна"! В законі цім є також виразний уступ про українську, а не иншу урядову мову.

Зайво мабуть пригадувати й постанову мирової конференції в Сен Жермен з 10. IX. 1919 про автономію Закарпаття і про його язикові права. А „Генеральний Статут" для Закарпаття, а конституційний закон Ч. С. Р., який також виразно говорить про автономію і в якого ІІІ. уступі сказано, що „народня мова буде мовою навчання і урядовою мовою взагалі". Ще яснійше сказано в законі з 29. ІІ. 1920 ч. 122, що „чехословацька мова є державною, з виїмком того, що є в § 6. для Підк. Руси".

А тепер? Не досить того, що чеська влада не сповнила нічого зі своїх зобовязань, але вона добирається вже й до самої мови нашого народу. Заводиться всюди чеську мову, бо, мовляв — так хочуть Жиди, Мадяри ну — й Українці. Пощож проголошувати таку глупу покришку? Хіба не робилися попередні умови й закони з Мадярами й Жидами!

Дивно, що чеська централна влада, яка має стільки симпатій в українськім народі з багатьох инших причин, в справі Закарпаття йде за підшептами всяких політичних шарлатанів з Ужгороду і ступає на той самий шлях, яким ішли Мадяри. Вона перекреслює всі зобовязання, а навіть поривається відбирати нам права рідної мови, бо, мовляв, цею дорогою наступить зближення до чеської культури..

Чи вдасться цей абсурд? Історія піде скорим ходом і все те знає, пише, памятає. Знає всі промахи і гріхи Чехів на Закарпатті, знає Досталя, Брейху, знає, хто створив з кооператив гнізда корупції, про які згадують і „Лідове Новіни", знає, чому відійшов Жаткович і чому він тепер мовчить, знає, хто й чому посадив на губернаторське крісло незадарного й немічного старця Бескида. Може й не знає увесь нарід правних зобовязань чеської влади. Але він не є той „глоупи баран", як його залюбки називають чеські урядовці. Він ще недавно горнувся до Чехів. Вже бачить безліч їх гріхів і промахів і вміє те все розібрати, бачить хоч би те, куди йдуть наші гроші, бачить господарку на чеській „кольонії", як це сам він влучно охрестив і не дає себе ловити на фразу „сльованство", вміє реагувати, хоч не вміє читати по чеськи.

А проте все те можнаб іще направити, якби влади й центральні часописні органи висвободилися зпід впливу й підшептів тих маленьких чеських каціків з Ужгороду, що піддають счехізування закарпатських Українців і тим шкодять лише добрим чесько-українським взаєминам. Чехізація на Закарпатті не новина. Вона йде від самих початків, та висліди для самих Чехів щораз фатальніші. Тяж треба бути сліпим, щоби її не бачити та ще й підкріплювати свою сліпоту такими язиковими розпорядками, як недавній. Чехізація на Закарпатті не піде, бо як не змадяризували його колись Мадяри, то не счехізують його й Чехи. Тож пощо робити собі захланні апетити на те, що ніколи не вдасться, що не лишає шанучого себе народові?!

М. Творидло.

Іван Франко.

ЛЕСИШИНА ЧЕЛЯДЬ.

[3]

(Докінчення).

III.

— Лесихо, Лесихо! — розітнувся голос якогось косаря з-під лісу.

Лесиха встала, приложила руку над чоло і вперла очі в даль.

— Чи не бачите, он-де три ваші корови в вівсі? — кричав голос далі.

Із лісу долітало галайкання і верескливий спів Василя:

Ой там на горбочку
Сидів дідько в черепочку,
А ми його не пізнали...

Гей (то „гей" тягнося безкраю довго) мати-ж моя, мати, пусти мене погуляти...

Го-о-о-а-усподи, воззвах тебі, услиши мя!...

— Ах, чортів накоренок! Уже знов зналював! Бодай же ти із себе печінки викричав! Васлю — гей! Васильо—гей! Ту-у-мане всімнайцятий — на! Чи не бачиш, що корови в шкоді—га? А повилазили-б тобі ті сліпаки, та би тобі повилазили!

— Господи помило-о-ой! — ішов відгук із лісу. Те „ой" тягнося знов дуже довго і згубилося вреші десь у далекім, темнім лісі.

— Галаю — на, Галаю! — закричав знов косар з-під лісу. — А не виженеш ти собі корови з царини? Вигнало-б тебе, як гору Бачинську, га!

— Ой туду, ду, ду, ду, ду, ду! за волами я йду! — репетував Галай з лісу.

Косар відай стратив терпеливість, вхопив косу на плече та побіг сам вигнаняти з вівса. Вігнав їх у ліс і щез за ними в темряві зелені. Лиш незадовго чутно було крик і ревіт Василя.

— А то, то, то! — приговорювала Лесиха, знов схиляючись до жнива. — Най з нього там і третю шкіру здійме, слова йому не скажу! Най пантрує худоби, а не галайкоче!

Вечоріло. Сонце пишно закотилося за сині гори. Мряка зачала налягати на луки і клубитися чим раз ширше сивими туманами. З-під ніг, мов дитина з-під теплої перини, обізвалися деркачі. Перепелиці запітпідькали з жита. Вітер повіяв від мочарів теплом та запахом сирого лепеху і татарського зілля. Любо якось та легко стало на серці.

Наші женчини дожали нивки, поставали, повипростовували крижі та відсапували.

— Ладний денок буде завтра, — промовила Лесиха якось ласкавіше, як звичайно. — Богу дякувати, що ми тут ниву опорали. Завтра треба буде ячмінь на Базарищі скопити.

— Ладна ніч буде нині! — прошептала Горпина, легко почервоніла і зітхнула.

Ганна всміхнулася до неї, та якось сумно, мов крізь сльози. Вона одна знала про тайну Горпининого дівочого серденька, про її любов до вродливого, чорнобрового парубка Митра Грома.

— Ну, чого стоїте! Ганно! хопти узбирати, коровам до припусту! Ти, дівко, бігай, теля натій! Ну, борше!

Ганна зараз метнулася мовчки, радніше, як звичайно. Чарувача сила лежить в однім однісінькім ласкавім слові! Горпина підбігцем і приспівуючи поквапилася додому, а стара Лесиха, положивши серп на голову вістрям до хустки і завдавши собі на плече сніп пермак, гордо помела за нею. Остання прийшла додому Ганна, двигаючи на плечах велику верету свіжого, пахучого та розмаїтого буряну. Корови чекали вже на неї, а побачивши свою звичайну вечерю, зачали ричати з радости і стовпилися разом коло сіняних дверей, чекаючи, аж прийде черга на кожну іти до сіней, перекусити смачного зілля і віддати в чистий скопець свій цілоденний запас молока.

Уже геть-геть смерклося. У Лесихи затоплено в печі, і огонь палає ярким, червоним світлом. Ганна з Горпиною порають, варять, що треба на завтра. Дід Заруба голосно говорить молитви, сидячи на припічку, а Василь, накупавшися сварки Лесихи і відобравши зо два бухнаки між плечі, поліз на піч і заснув, не чекаючи вечері.

Під вікнами почулися тяжкі мужицькі кроки і бренък коси, а трохи згодом увійшов Гнат у хату, кинув старий соломяний капелюх на лаву і сів кінець стола.

— Ти на, Галаю! Бики поприпинані?

— Поприпинані, поприпинані, — відповіла Ганна, миючи миски і заходячися коло вечері.

— А ти газдине, де твої серпи лежать?

— Або де-ж? Адже в сінях над одвірком! Де-ж би мали?...

— Ага! Аби я був трохи не діздрів, був би собі ногу на вік вічений просадив! Під самим порогом!

— То певно коти!...

— Ой, небого моя! Лиш ти не пантруй моєї праці, як ока в голові! Не маєш свого що розмітувати! Ти принесла ти мені ніякого віна!

Ганна змовкла. Її дуже прикро вкололо те слово. „Нащо-ж ти брав мене? Та-же ти й тоді бачив, що я бідна!" Ті гадки тислися їй до голови, але смілости не було у неї кинути й собі-ж ними Гнатові в очі.

— Ну, спати! — комендерує Лесиха. — Ти, непотрібе, огонь в печі погаси, грань позамітай у закутець, чуєш? Горшки у піч, най крупи на завтра допріють! Горпино, води ще нема! Рушай по воду, а хутко!

Ганна почала поратися, а Горпина вибігла до сіней. Тут тільки злопотіла коновцями та й коромислом, рипнула дверми, а з обори чутно було веселу пісеньку:

Кобим була така красна, як
[та зоря ясна,
Світилабим миленькому, ні-
[коли не згасла!

— О, які їй то голові сверщки цвіркочуть; — відозвався сердито Гнат, роздягаючись. — Мамо, не висилайте її ніколи вечером за водою!

— Або чому?

— Та хіба не знаєте? Той довгоносий Громик, он із-за дороги, щось дуже до неї...

— Що? — верескнула Лесиха. — Тото засмаркане сміє підлазити до моєї доньки? Таже я йому волосся обмикаю на його капустяній голові! Я йому піду до матері, най його собі держить, як не хоче, щоб яка кавза сталася!

Гнат ліг уже на постіль. Лесиха довго ще сапала та ходила по хаті.

— Ех, най-но я його йму в свої руки! Буде він матися! Підсвинок якийсь ходить! Та-ж як його піврву за лабу, а за другу приступлю, то його розідру.

— Угу, а вам що таке, мамо? — зачала уговорювати Ганна. Вона досі мовчала на ту розмову, кінчила прибирати. — Що вам такого припало? От слухали-б ви, що Гнат плете! Та най скаже, чи бачив коли своїми очима, щоб Громик Горпину зачіпав?

— О, який мені тут з неї адукат! — відкрикнув на постелі Гнат. — А не підеш ти спати, ти, робітнице моя неплачена!...

Лесиха роздяглася і лягла на запічок, де Ганна постелила вже була для неї мягку перину і два заголовки. На печі хропів уже голосно дід Заруба, та час від часу галайкав крізь сон Василь.

— Діду, а оберніться на другий бік! Не хропіть так, піч завалиться! — крикнула Лесиха, штуркаючи діда в бік.

— Бог заплать! Ручечкам роботящим і ножечкам приходящим і головам вислухащим, — зачав Заруба крізь сон свою звичайну молитву, але зараз-же обернувся на другий бік і втих. По хвилі заснула й Лесиха.

Тихо стало в хаті. Місяць несміло, бліло проглядає крізь тісні, тусклі шиби. Ганна ще не лягала спати. Вона сперла голову об вікно, а лікті об варцаби і довго стояла, тяжко задумавшись. Над чим вона думала? Бог знає. Може переходили поперед її очі її літа молоді, невеселі, сирітські. Може пригадувалася її серцю яка перша, щаслива, безталанна любов, бо в очах закрутилися дві сльози, а з уст ледви чутно полилася смутна думка:

Шуміли верби в Поповій
[Дебрі,
Та й лозовое пруття,
Люблю тя, дівча, люблю
[серденько,
Про людей не візьму тя.
Не так про людей, не так
[про людей,
Отець-мати не велить...
Мене за тобов, мене за тобов
Само серденько болить!

— Жінко! Що ти, вибралася миші ловити, чи що? Чому спати не йдеш? — обізвався Гнат.

Ганна схаменулася, обтерла сльози і клякла до молитви.

Молилась вона довго, гаряче, простими, сердечними словами. А під вікнами, на вишні виводив соловій свої голосні співи, все починаючи мов на сміх: патиком, патиком, патиком та й тріс! цюррр... А на вигоні прощалася Горпина з своїм любком.

— Горпино, серце, зажди ще хвилечку! Ми ще й не наговорилися.

— Ні, Митрику, нема коли, мама будуть сварити. Ти знаєш, які вони! Добраніч тобі. А завтра...

Не докінчила, хопила коновці з водою і побігла до хати.

— Завтра, — шепнув за нею Митро. Довго поглядав з вигона на Лесишину хату, а далі й задумався.

— Чи не дармо я її люблю? Чи віддасть її стара Лесиха за мене? — подумав він. Серце йому стиснося, коли погадав про свою бідність.

— Треба робити, заробляти, що сили, а чи що з того вийде?... Таке то наше гречане...

Зітхнув важко, витяг сопілку з-за пазухи, заграв, затнілікав, та так дрібно та тужно та якось так, немов би в тім голосі тонула вся його надія на тихе щастя.

— Гірка моя доле! — прошептав Митро і повернув у свій вигін до бідної, вербами обсадженої хатини, де жила його стара мати. З-межи густих зелених верб розітнувся парубоцький голос, що виводив пісню:

Ой ще кури не піли,
Кажуть люди: день білий.
Ой вийди, вийди, хороша
[дівчино,
Поговори зо мною!

„ЗА НАШОН І ВАШОН ВОЛЬНОСЦЬ".

Се був перший май 1924. Улицями міста С. переходили товпи соціялістів. Окрім польського робітництва брало також участь українське. Під будинком, де містилась організація робітництва, станув похід. Розпочались промови бесідників. З кожних майже уст бесідників чути було клич: „Proletarjusze, łączcie się. Każdy jest bratem, Rusin czy Polak". Так кричав присадкуватий залізничий робітник. Його постава і рішучість довго стояла мені перед очима. Та инші слова, а инші діла. Входжу я пополудни до одної трафіки, де заразом був і шинок і на диво виджу свого бесідника з обходу при склянці пива разом з другими польськими соціялістами. Беру тютюн і прислухуюся їх бесіді. Майже ті самі слова чую, що під будинком робітничої організації. Нараз мій бесідник зривається нагло з місця і підходить до мене зі словами: „Pan nie wiesz, że jesteś w Polsce, a po rusku rozmawiasz". Удаю, що не чую його слів і дальше говорю з Жидівкою по українськи. То розлютило до крайности мого добродія. „To bezczelność z pańskiej strony. Kpisz sobie z Polski i Polaków. Pan przypominasz sobie ukraińskie czasy. Ale to już minęło. Teraz wy będziecie nam buty czyścić". Боячися, щоб не дістати гальбою по голові за безличність і непошанования чужих прав, я забрався спокійно до виходу. Моє співчуття з польськими соціялістами розвіялось немов той дим...

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

СЕЙР, ПА. Тов. Вільні Козаки, від. 236, повідомляє, що надзвичайний мітінг відбудесь о 7-ій годині, в середу, 16. червня, в гали церковній, 108 N. River St. Обовязком кождого члена явитися в час і заплатити свої вкладки. — І. Цибульський, предс.; А. Багнюк, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, повідомляє всіх своїх членів, що мітінг має відбутися дня 13. червня, в неділю, зараз по Службі Божій. Проситься всіх членів явитися на сей мітінг, бо є дуже важні справи до полагодження. Буде справа Сиротинця, котра мусить бути вирішена на сім мітінгу. Неявившийся член буде караний після статута, а невирівнавший своєї залеглости буде суспендований з Братства і У. Н. Союза. — Г. Сайкевич, предс.; Т. Мороз, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Отсим подається до відома, що збори Т-ва Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, дня 13-го червня, о годині 1-ій пополудни, в Клюбі Укр. Амер. Горожан, 847 Норт Френклин ул. Взивається всіх членів прибути на збори. — Секретар.

ВЕСТ ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Згода, від. 62, повідомляє, що піврічний мітінг відбудесь о 3-ій годині попол., в неділю, дня 13. червня, в гали Укр. Нар. Дому, 6177 Гленмор Евеню. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кари 1.00 дол., а урядник 2.00 дол. — В. Волчанський, предс.; О. Турінець, секр.

САВТ ДІРФІЛД, МАСС. Тов. Галицька Січ, від. 207, повідомляє своїх членів, що мітінг піврічний відбудеться в неділю, дня 13. червня, о год. 1-ій пополудни, зараз по Службі Божій, в гали церковній. Кождий член обовязково має явитись на означений час, бо буде справозданнє фінансове і другі важні справи. Довгуючі члени най вирівнають свої довги. Неявившийся член підлягає карі 1 дол., а урядник 2 дол., або і суспендованню. — Н. Рева, предс.; С. Панічник, кас.; Ів. Журавель, секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться 14. червня, о годині 2-ій пополудни в Ліберти Гали на Вестон. Проситься всіх членів явитися на означений час. Також проситься довгуючих членів, щоби прибули і вирівнали свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. Також заявляється всім, що хотять вступити в члени У. Н. Союза, що тепер принимається без вступного. — П. Коблянський, секр.

КОГУС, Н. И. Бр. св. Петра і Павла повідомляє, що піврічний мітінг відбудеся дня 13. червня в гали парохіяльній. Проситься членів явитись на тім мітінгу, бо є дуже важні справи до полагодження. Будесь принимати нових членів без вступного. Тому користайте з нагоди і вписуйтеся громадно до Братства і до У. Н. Союза. Неявившийся член буде караний після ухвали. — Іван Барна, предс.; Филимон Шершунович, кас.; Мих. Петрик, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. М. Грушевського, від. 219, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, дня 12. червня, о 8-і йгод. вечером в гали укр. правосл. церкви під ч. 35 Мортон ул. Проситься членів явитись особисто. — Гр. Дорошенко, предс.; М. Вітишин, писар.

СЕНТРАЛ ФОЛС, Р. АЙ. Отсим повідомляється членів Тов. ім. Ів. Франка, від. 93, що піврічний мітінг відбудеться дня 13. червня, під ч. 492 Mill St. Проситься всіх членів конечно прибути на сей мітінг. — Мих. Дубаневич, секретар.

ОЛІЄН, Н. И. Тов. Запорожська Січ, від. 363, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінг відбудесь о год. 2-ій в неділю, дня 13. червня, в Грінвуд гали. На тім мітінгу буде пару важних справ до полагодження, тому кождий член обовязаний явитись, щоб спільно рішити, аби відтак не було колотнечі між членами. Неявившийся член буде караний після ухвали на тім мітінгу. — Г. Підскальний, секр.

ГУДСОН, Н. И. Бр. св. Йосафата, від. 273, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінг відбудеться дня 13. червня, в неділю, о другій годині пополудни, в домі Михайла Маряка, Грін Порт. Маємо важну справу ще з 22. лютого; буде також справа Сиротинця. Проситься Михайла і Дмитра Маря Марціньок прибути на той мітінг. Неявившийся член буде караний після ухвали на мітінгу. — Павло Драбик, предс.; Павло Маряк, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Тов. Укр. Січ, від. 182, повідомляє, що піврічний мітінг відбудесь о 2-ій годині попол. в неділю, дня 13. червня, в гали парохіяльній. 47 Hope Ave., Passaic, N. J. На порядку нарад є важні справи до вирішення. Буде також справозданнє контрольної комісії і вибір нового предсідателя. Всі члени мають явитися на час. Неявившийся член буде караний після ухвали. — О. Зубор, предс.; Гр. Яськів, секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. Укр. Січ, від. 59-тий, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що мітінг відбудеться в суботу, 12. червня, в гали церковній, 34 Біч ул., точно о 7-ій годині вечер. Кождий член нашого товариства має явитись на час, а не в дві або три години пізнійше, бо є богато важних справ до полагодження, а найважнійші справа Сиротинця при У. Н. Союзі і справа пікнику, котрий має відбутись 27. с. м. Пригадуєсь тим членам, котрі ще не вписали своїх дітий, то можуть се зробити на сім мітінгу. Щоб не бракувало ані одного члена на тім мітінгу, бо будуть карані після товариського статута. — Мих. Галькевич, секр. фін.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. „Любов", від. 45, отсим повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, дня 13. червня, о год. 2-ій пополудни, в льокали Тов. Горожан. До полагодження є дуже важні справи. Кождий член обовязкового повинен бути на зборах. — М. Качмарчик, предс.; Дм. Веселик, кас.; М. Рибак, секр.

ВІЛКС БЕРРІ, ПА. Бр. св. Василія великого, від. 278, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінг відбудеся дня 13. червня, в гали церковній о год. 1-ій попол. Повинністю є кождого члена бути присутним на сих зборах. Неявившийся на сих зборах член буде караний 1 дол., а урядник 2 дол. — Йосиф Крохмалюк, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокіл, від. 336, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. червня, о 1-ій год. пополудни, в гали Укр. Нар. Дому. Проситься всіх членів явитись на зборах, бо є важні справи до полагодження. Проситься членів не занедбувати плачення вкладок, бо в противнім разі будуть суспендовані. Також проситься припровадити своїх знакомих на збори, де будесь принимати в члени без вступного. — Григ. Степанек, фін. секр.

РІВЕРГЕД, Н. И. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 256, повідомляє своїх членів і членкинь, що піврічний мітінг відбудеся 13. червня, в гали церковній зараз по відправі. Проситься всіх членів прибути на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження. — Роман Демчук, предс.; Іван Самотіс, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Мир, від. 324, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінг відбудесь 13. червня, в неділю, о 3-ій годині пополудни, в домі Укр. Громади на 23-ій і Бравн ул. Проситься всіх членів прибути на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження. — Йосиф Мудрий, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. Вас. Великого, від. 364, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що піврічні збори відбудуться в неділю, дня 13. червня, зараз по Службі Божій в гали церковній. Позаяк справа є дуже важна, проситься всіх членів прибути на збори на призначений час. Будесь принимати нових членів до У. Н. Союза і Братства без оплати вступного. — Ів. Сенюта, предс.; Дм. Рибачок, скарб.; Іван Сподар, секр.

ВІДОЗВА

ДО ГРОМАДЯН УСТЄЧКА, ПОВІТУ ЗАЛІЩИЦЬКОГО, НА ЕМІҐРАЦІЇ В АМЕРИЦІ І КАНАДІ.

Перед світовою війною ми громадяне Устєчка почали будову „Народного Дому", в якім мали міститися: читальня, склеп і саля театральна. Розуміючи вагу так пожиточної інституції для нашого села, ми без виїмків чим хто міг причинялися до його здвигнення і колиб початок війни був протягнувся о кілька місяців, Народний Дім бувби укінчений, бо будівельні матеріяли майже всі були на місці заплачені. Та грізний для нас перебіг війни забрав нам все, полишаючи неушкоджений мур лишень розпочатий. Нинішні обставини, в яких находимося, промовляють за докінченєм згаданої будівлі, бо в часі 9-місячної евакуації австро-російські війска обездомили нас в більшій половині так, що тепер навіть не маємо відповідного дому до винайняття на читальню, в наслідок чого наше село під просвітним оглядом остало далеко по заду в порівнанню до инших.

Тому в сьому році (1926) ми постановили добудувати Народний Дім, але що наші сили не вистарчать на цілковите довершеннє повзятого діла, звертаємося отсим до Вас товариші в Америці і Канаді з просьбою о допомогу. Хто чим може, хай причиниться до будови. Жертви пересилати на адресу Читальні Просвіти в Устечку.

КОМІТЕТ БУДІВЕЛЬНИЙ:
Михайло Якубовський, голова;
М. Гнатюк, секретар;
Петро Довганюк, член виділу.

З огляду на те, що досить споре число уроженців Устечка живе в Маганой Сити, заснували ми комітет, котрий займесь збіркою жертв, а кожде імя жертводавця буде поміщене в часописах. Позаоколичні свої жертви просимо слати до тутешного комітету, а хто хоче може впрост заслати до Читальні Просвіти в Устечку.

За тутешній комітет:
Іван Годованець;
Семен Онуляк;
Теодор Радинський.
334 W. Market St.
Mahanoy City, Pa.

ДО ВСІХ ДОПИСУВАТЕЛІВ.

Просимо затямити собі:
1. — Дописі писати коротко.
2. — Виразно і читко.
3. — Лиш по одній стороні паперу.
4. — В дописях подавати лиш правдиві вісти.
5. — Писати лише про річи цікаві для усього загалу читачів, або бодай його значної части.
6. — В дописях нікого не перехвалювати без дійсної заслуги.
7. — Не лаяти нікого особисто, ані не нападати, ані не зачіпати.
8. — Не жадати звороту дописі, яку дописуватель написав за кілька минут (коли її дуже потребує, може у себе оставити відпис).
9. — Не досилати „нагаих" дописий з домаганнєм „сейчас" помістити, бо се звичайно тільки показує, що дописуватель опізнився і хоче, щоб редакція се надоложила.
10. — Не присилати до редакції стихів і поезій недоладних щодо форми, або безвартних щодо змісту; а до того й не жадати звороту таких віршів.

ЧЕСТЕР, ПА.

Подаєсь до відома честерським Українцям, що
УКР. БІЛДІНҐ ЛОН АСОШІЕЙШИН
буде мати **Перші Загальні збори, дня 13. червня б. р., о годині 2.30 попол. у гали парохіяльній.**

Запрошується цілу Громаду честерських Українців прийти і послухати про справи нашого новозаснованого Укр. Будівельно Позичкового Товариства, котре дає користь для кождого чоловіка, коли він стане членом сего Товариства. Про всі дальші інформації і користи довідаєтеся, коли прийдете на збори. На сих зборах будуть бесідники українські з других довколичних міст і також будуть Американці з міста Честер. Вони пояснять цілу справу.

ЗА УРЯД:
132-33 Директори.

ПОКЛИК

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН В СПРАВІ БУДОВИ ДОМУ В БЕРЕЗОВИЦІ ВЕЛИКІЙ.

Дорогі Земляки:

Весною с. р. приступаємо до будови проєктованого дому в нашім селі, длятого звертаємося до Вас з усердною просьбою розвинути інтензивну працю в збиранню жертв на ту ціль. Ми рівночасно пишемо лист до свідомих наших земляків в Ню Йорку і др. місцевостях в Америці.

Ви зі своєї сторони оголосіть ще відозви в часописах до всіх наших земляків, або зробіть все те, що будете уважати за найвідповіднійше. Без Вашої братньої помочі ми, серед таких тяжких відносин, не в силі будемо докінчити зачатого діла. А потреба дому є конечна. Бо польський уряд уживає всіх средств, щоби нас знищити до тла. Школи вже наскрізь спольонізовані. А ми, не маючи свого дому, не маємо де виховувати нашу молодь в своїм дусі. Майже по всіх селах будуються такі доми (богато вже побудовано) з великою допомогою земляків в Америці. Віримо, що Ви рівнож ясно здаєте собі справу з того, що нас чекає, не пожалієте своєї праці, яка певно не пропаде на марно, а остане на добрий спомин будучих поколінь.

Крім цього, великою помічю булоби для нас, якби Ви могли вистаратися нам позички у наших земляків, які мають гроші в американських банках, в сумі 300—500 долярів на 2—3 роки з 8—10% річно від ста. На таку позичку ми вислалий формальні скрипти з гіпотечним забезпеченнєм на тім домі. Це булоби дуже доцільне, бо як мають ті, тяжко запрацьовані гроші приносити зиски американським акулам-банкирам, то вони стануть в великій помочі нам і позичаючому принесуть більшу користь.

В кождім випадку віримо, що Ви зробите все можливе, щоби прийти з помічю рідному селу і длятого остаємось щиро Вам вдячні.

Всю кореспонденцію просимо слати на руки підписаного Виділу.

З товариським привітом:

Василь Поврозник, Д. Скоронський, В. Леськів, Вол. Кручовий, Іван Підгайний, М. Білий.

Розписуватися про сю справу не треба. Лист зі старого краю говорить сам про себе.

Ми теж про неї багато не говорили, але памятаючи на засаду, що ділом, а не словом помагається старому краєви в його боротьбі, та що два рази дає той, що зараз дає, ми зібрали 64 доляри на сю ціль та вислали їх сейчас до наших земляків у Березовиці Великій, щоби хоч такою лептою запомогти їх в доконанню великого діла. Ми певні, що нам удасться зібрати більше, і ми певні, що наші браття по других місцевостях поспішать з допомогою. Ми певні також, що найдуться також такі, що схочуть позичити гроший на процент, як про се пише відозва, тут подана. В справі складок просимо відноситися на адресу:

Комітет для Збірки шерів на будову дому в Березовиці Великій.

c o Mr. Nicolas Pidhayny
111 Ninth Street,
West Easton, Pa.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

АЛЛЕНТАВН, ПА.

Весілля, про яке варта згадати.

Дня 22. мая відбулося вінчаннє п. Надії Пипюк з гр. Дмитром Процьом. Новобранці походять з свідомих і патріотичних українських родин. Гр. Дмитро покінчив висші школи і є повна надія, що з його науки буде хосен і для нашого народу. П. Надія брала участь в нашім народнім життю, виступала в аматорських виставах та співала в хорі. На весільній забаві, як пристало на щиро українське весілля, не забули гості і за рідний край та зібрали $26.25, які вислано до Обєднання в Филаделфії з призначеннєм на допомогу політичним вязням.

Жертви зложили: Молода пара Дмитро і Надія Проць $5, Григорій Пипюк з родиною $5, Микола Проць $2, по $1: Іван Боросевич, Іван Прийдун, Олена Прийдун, Василь Гришко, Розалія Гришко, Григорій Біленький, Василь Ярема, Петро Яремчук, Олекса Попик, Маланя Худоба, Микола Фартух, Дмитро Перчак, Лев Хома, по 50 ц.: Гнат Тихоліз, Ева Брянка, а по 25 ц.: Іван Онишкевич. Разом $26.25.

Так, Браття і Сестри, берім собі примір з того щироукраїнського весілля і при всіх родинних торжествах складаймо дрібну лепту, щоби своєю радістю поділитися з нашими братами в краю.

Гість.

—o—

СЕНТ ЛЮІС, МО.

Збірка на свяченім.

На свяченім у нашого поважного громадянина Івана Рапка зібрали ми при забаві на писанку для Рідної Школи в краю.

Жертвували: Іван Рапко $5; по $2: Василь Фрайт, Тома Робак, др. Н. Клим, а Константин Рапко $1.

Разом зібрано $12 і відослано до Обєднання.

—o—

САВТ БРУКЛИН, Н. И.

Писанка шкільних дітей.

Дня 9. мая відбувся баль на дохід каплиці св. о. Николая, на якім виступали шкільні діти з пописом. Місцевий парох о. Антін Лотович представив зібраним вагу науки та заохочував родичів, щоби шанували свою рідну мову та посилали дітей до своєї школи. При тім підніс ті переслідування, які терпить наш нарід в старім краю, обороняючи рідну школу від польського наступу на знищеннє нашого народу. О. Лотович підніс, що нашим обовязком є допомагати нашим браттям в тій боротьбі, яку вони ведуть в обороні національного життя і з тої причини підуть і сегодня малі діти за збіркою на писанку для Рідної Школи в краю.

Опісля слідував концерт, який випав під кождим оглядом дуже вдачно. Співали хлопці і дівчата богато народних пісень, а рівнож і деклямували гарні вірші.

Свято закінчилося відспіваннєм нашого національного гимну, який відспівав весь діточий хор. О. Лотович ще раз забрав слово і говорив про охорону наших дітей перед передвчасною американізацією, яка не виходить на добре ні дітям, ні американському народови, ні українському.

При звуках пісні: „Гей там на горі Січ іде" перемаширували діти зі своїм учителем п. Володимиром Яськевичем салю три рази, вимахуючи американськими і українськими прапорами, а потім пішли дівчатка за збіркою на Рідну Школу.

Жертви зложили: о. А. Лотович $2; по $1: Володимир Яськевич, Теодор Свідерський, Григорій Чолодайло, Петро Рибка, Петро Ляхман, Василь Дутко і др. Разом зібрано $12, які відослано до Обєднання для Рідної Школи в краю.

Присутний.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт. коли таке оголошення має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".